

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova
Biblioteca Națională pentru Copii
„Ion Creangă”

Oamenii Moldovei mele

EUGENIU COȘERIU

Chișinău 2021

Lingvistul de talie mondială, poetul, prozatorul, filosoful Eugeniu Coșeriu s-a născut la 27 iulie 1921 la Mihăileni, județul Bălți (azi raionul Râșcani) într-o familie de învățători.

Face școala primară în satul natal. Între anii 1931-1939 urmează Liceul de băieți „Ion Creangă” din Bălți. În 1939 este înmatriculat la Facultatea de Litere a Universității „Al. I. Cuza” din Iași. Obține bursă specială pentru a-și continua studiile la Universitatea din Roma (1940-1944). Urmează studii la Universitatea din Padova (1944-1945), apoi la Milano (1945-1949). În 1944 și-a luat doctoratul în litere la Roma, iar în 1949 își ia doctoratul în filosofie la Milano.

A fost lector de română la Universitatea din Milano, profesor de lingvistică generală și indo-europeană la Universitatea din Montevideo din Uruguay, director al Institutului de Lingvistică din Uruguay.

Între 1963 și 2002 a fost profesor titular al Seminarului de filologie romanică și lingvistică generală al Universității din orașul Tübingen (Germania). A predat cursul de romanistică la universități celebre din Madrid, Barcelona, Rio de Janeiro, Santiago, Napoli, Bologna, Grenoble, Tokyo ș.a.

A creat o nouă direcție în filosofia limbajului, în geografia lingvistică, în sociolingvistică și etnolingvistică. Este fondator al lingvisticii integrale. A tratat aproape toate problemele referitoare la istoria limbilor, lingvistica generală, teoria și filosofia limbii, teoria și practica traducerii etc.

În calitate de scriitor, a debutat în 1937 cu proză. Primele sale creații literare au apărut pe paginile revistei „Crenguța”, publicație a Societății Culturale „Unirea”. A colaborat la „Jurnal literar”, „Revista critică”, „Viața Basarabiei”, „Arhiva” ș.a. În 1993 editează la Cluj volumul de proză scurtă și umoristică *Anotimpul ploilor*.

În domeniul lingvisticii a scris opere de referință, precum: *Sistem, normă și vorbire* (1952), *Sincronie, diacronie și istorie* (1958), *Limba română în raport cu limbile romanice* (1994), *Introducere în lingvistică* (1999), *Teoria limbajului și lingvistica generală* (2004), *Omul și limbajul său* (2009), *Istoria filosofiei limbajului* (2011) ș.a.

Opera științifică a lui Eugeniu Coșeriu n-a cunoscut prea multe ediții în limba română. Traducerea însă a *Lecțiilor de lingvistică generală* a fost un eveniment reverberant în viața academică de la Chișinău și București.

A publicat 50 de volume și sute de articole în limbile italiană, spaniolă, franceză, germană, engleză. Lucrările sale au fost traduse în japoneză, chineză, arabă, greacă, finlandeză, rusă, georgiană, coreeană, cehă, bulgară etc.

A fost membru al mai multor societăți prestigioase de lingvistică: Societatea de Lingvistică din Paris, Cercul Lingvistic din New York, Societatea de Lingvistică Romanică, Cercul Lingvistic de la Praga ș.a. Eugeniu Coșeriu a fost vicepreședinte

și președinte al Societății Lingvistice Europene (1969–1971), președinte al Societății Internaționale de Lingvistică Romanică (1977–1983).

Membru al circa 40 de academii și instituții academice din Europa și America: Academia de Științe Bavareză, Academia de Filologie Braziliană, Academia Regală a Norvegiei și a Spaniei, Academia de Științe din Milano, membru de onoare al Academiei Române (1991) și al Academiei de Științe a Moldovei ș.a.

A fost ales Doctor Honoris Causa de 50 de universități din diferite țări ale lumii: România, Republica Moldova, Germania, Italia, Spania, Bulgaria, Brazilia etc.

Cavaler al Ordinului Republicii și Cetățean de onoare al municipiului Chișinău (1997).

Este decorat cu Marea Cruce a Ordinului Civic Alfonso X, Înțeleptul.

S-a stins din viață la 7 septembrie 2002 la Tübingen. Grație Domniei Sale, satul Mihăileni a intrat în mai multe enciclopedii și dicționare din lume, fiind prezent în zeci de limbi ale globului pământesc, ca baștină ce a născut un om, un lingvist de talie mondială. Aici a fost inaugurat un bust, iar în liceul care-i poartă numele este o sală-muzeu.

Biblioteca Municipală din Bălți și Colocviul Internațional de Științe ale Limbajului poartă numele lui Eugeniu Coșeriu.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Anotimpul ploilor / Eugeniu Coșeriu; trad. din it.: A. Gorăscu; postf.: C. M. Ionescu. – București: Clusium, 1992. – 63 p.

Introducere în lingvistică / Eugeniu Coșeriu; trad.: E. Ardeleanu, E. Bojoga; cuv. înainte: M. Borcilă. – Cluj: Echinox, 1995. – 144 p.

Lecții de lingvistică generală / Eugeniu Coșeriu; cuv. înainte: Mircea Borcilă; trad.: Eugenia Bojoga. – Chișinău: Arc, 2000. – 304 p.

Limba română în fața Occidentului / Eugeniu Coșeriu; trad.: A. Avram. – Cluj-Napoca: Dacia, 1994. – 181 p.

Lingvistica din perspectivă spațială și antropologică / Eugeniu Coșeriu. – Chișinău: Știința, 1994. – 181 p.

Lingvistica integrală / Eugeniu Coșeriu; cu un interviu realizat de N. Saramandu. – București: Editura Fundației Culturale Române, 1996. – 184 p.

Omul și limbajul său: studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii și lingvisticii generale / Eugeniu Coșeriu. – Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009. – 457 p.

Teoria limbajului și lingvistica generală / Eugeniu Coșeriu; trad.: Nicolae Saramandu. – București: Editura Enciclopedică, 2004. – 332 p.

Universul din scoică: interviuri / Eugeniu Coșeriu; interviuri realizate de Gh. Popa, M. Șleahțișchi, N. Leahu. – Chișinău: Știința, 2004. – 70 p.

Referințe critice

Popovici, Teodor. Marele Coșeriu – reper fundamental al lingvisticii moderne / Teodor Popovici. – Chișinău: Universul, 2016. – 452 p.

Baciu, Gheorghe. Eugeniu Coșeriu (27.VII.1921-7. IX.2002) // Baciu, Gheorghe. Personalități de viață moldavă : 125 destine / Gheorghe Baciu. – Chișinău, 2017. – P. 191-193.

Bantoș, Ana. Eugen Coșeriu – savantul și omul // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului / Ana Bantoș. – Chișinău, 2006. – P. 82-85.

Burlacu, Alexandru. Reacții, ecouri și interferențe avangardiste: Eugeniu Coșeriu // Burlacu, Alexandru. Literatură română din Basarabia: anii '20-'30 / Alexandru Burlacu. – Chișinău, 2002. – P. 134-135.

Cimpoi, Mihai. Eugeniu Coșeriu, precursor al absurdului // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: (compendiu) / Mihai Cimpoi. – București; Chișinău, 2003. – P. 222-224. – (Biblioteca școlară, serie nouă).

Colesnic, Iurie. Eugeniu Coșeriu // Colesnic, Iurie. Timp și istorie: autori de la „Viața Basarabiei” / Iurie Colesnic. – Chișinău, 2011. – P. 98.

Coșeriu Eugeniu // Enciclopedia Universală Britannica. Vol. 4. – București: Litera, 2010. – P. 240.

Coșeriu Eugeniu // Membrii Academiei de Științe a Moldovei. 1961–2006: dicționar. – Chișinău, 2006. – P. 308-310.

Coșeriu Eugeniu // Prezențe basarabene în spiritualitatea românească: (secolul al XIX-lea – prima jumătate a secolului XX). – Chișinău, 2007. – P. 95-96.

Referințe

Omul dispune de limbă și limba este condiția libertății istorice. Prin limbă omul își manifestă tocmai identitatea istorică.

Limbajul este, pe de o parte, baza culturii, a întregii culturi și, pe de altă parte, este o formă a culturii. Adică, numai limbajul are această posibilitate de a fi limbaj și realitate, în același timp, și de a vorbi și despre sine însuși.

Eugeniu Coșeriu

Cu siguranță, mai cu seamă lingvistica românească are nevoie de contribuțiile teoretice ale lui Coșeriu, dar și cultura noastră în genere, estetica etc. ar avea de câștigat de pe urma gândirii sale.

În plus, Coșeriu este un exemplu de urmat și un factor inspirator în numeroase privințe: te învață care este atitudinea corectă în știință, îți impune să nu accepți nimic fără critica de rigoare, te obligă să te întorci la fondatori, să citești operele marilor gânditori, îți stimulează inteligența și creativitatea științifică, te provoacă în permanență să faci legături între domenii / aspecte ale realității.

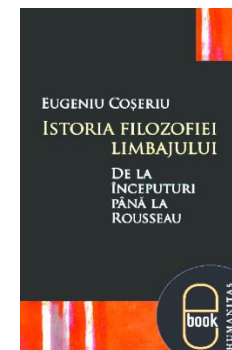
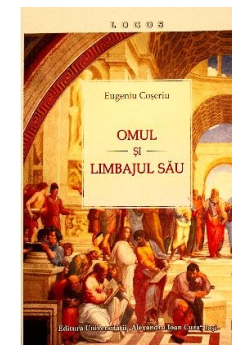
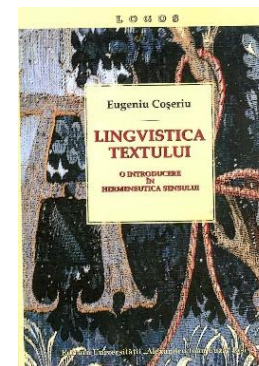
Cristinel Munteanu

Maestrul [Eugeniu Coșeriu] a reușit să se impună, fără nicio îndoială, ca cel mai strălucit exponent al culturii române, în planul universal al științelor omului, întreaga și profunda semnificație a aportului său își așteaptă dreapta prețuire.

Mircea Borcilă

O impresionantă putere de cuprindere a materiei și o concepție umanistă profund originală caracterizează gândirea lingvistică a lui Eugeniu Coșeriu. Beneficiind de o formație enciclopedică puțin obișnuită (lingvistică, filosofie, logică, estetică, literatură etc.), Eugeniu Coșeriu a fundamentat un sistem coerent de concepte, pe care l-a îmbogățit și nuanțat continuu, din dorința constantă de a-l face cât mai adecvat obiectului de studiu – limba, ca fenomen al culturii.

Nicolae Saramandu

Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Eugenia Bejan